

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostopna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 8

Sobota, 25. januarja 1936

Leto XI

Kongres Delavskih zbornic

Za delavstvo življensko važna vprašanja v razpravi

Dne 26. in 27. januarja se bo vršil kongres Delavskih zbornic v Beogradu. Kongres Delavskih zbornic je za delavstvo silno važen, ker kot javna delavska korporacija uveljavlja in predlaža na pristojnih mestih delavske zahteve, ki so jih svobodne strokovne organizacije in druge postavile kot najnujnejše. Ta kongres je pa še posebno važen, ker smemo pričako-

vati, da se politične razmere v državi omilijo v najkrajšem času.

Tri dni pred kongresom so se vršile obenem ankete o važnih aktualnih vprašanjih, in sicer: o razmerah služkinj, o razmerah v tekstilni industriji in razmerah v rudarstvu ter bratovskih skladnicah.

Kongres sam pa razpravlja o vseh važnih socialnopolitičnih vprašanjih,

ki so jih v zadnjem letu ventilirale naše organizacije.

Obravnavalo se bo na kongresu tudi o demisiji s. Topalovića kot centralnega tajnika, ki se želi na priporočilo sodrugov, posvetiti poglobitvi organizacije ter zlasti političnemu socialističnemu gibanju, ki je na vidiku.

Iz teh navedb je razvidno, da je

kongres Delavskih zbornic za delavsko gibanje zgodovinskega pomena, prepored naše organizacije in moči.

V tem smislu kongresu želimo popoln uspeh!

Iz referatov, izdelanih za ta kongres, naj navedemo samo nekatere posebno važne odstavke, ker bi objavljanje referatov v celoti z ozirom na obseg našega lista ne bilo mogoče.

Nezaposlenost, pomoč in zavarovanje nezaposlenih

Položaj na delavskem tržišču je ostal neizpremenjen, če se ni v zadnjem času še celo poslabšal. Depresija (pritisk) tu ni le konjunkturalnega značaja, temveč je v zvezi z velikimi povojnimi strukturnimi (ogrodnimi) spremembami gospodarstva, ki imajo za posledico, da prirastek našega prebivalstva ne more najti zaposlitve ne doma, ne v tujini.

Pritisk te odvišne delovne sile na naša mesta in industrijska središča postaja vse težji in težji. To situacijo poslabšujejo na našem teritoriju še štiri dejstva: ministrstvo za promet ovira sredi najtežje krize že več let sistematično razvoj našega rudarstva; sankcije so lesno industrijo skoro popolnoma obustavile; zapadne države nam pošiljajo naše izseljence nazaj; iz Italije je pritisk našega življa vedno jačji.

Za rešitev problema nezaposlenosti bi bila potreba

1 milijardo dinarjev,

na razpolago pa je samo 15 milijonov dinarjev, ki jih letno plačujejo delavci in samo po imenu seveda tudi delodajalci.

Nova naredba o brezposelnih podporah, ki bo stopila v veljavo dne 1. junija 1936, je nesocialna.

Podpore bodo, kakor že znano, redne, izredne, potne in trenutne podpore. Za redne podpore se bo trošilo 70% budžetskih sredstev in vsi izvenbudžetski viški; pri praksi nizkega budžetiranja pomenja to, da se bo trošilo za redne podpore 80% vseh podpornih sredstev borz dela. Za izredne podpore se bo trošilo 20%, za

trenutne 7%, za potne pa 3% rednih budžetskih sredstev borz dela.

Glavna vrsta podpor so torej redne podpore. Redna podpora traja najdalje 16 tednov. Iz stilizacije § 93 bi sledilo, da tudi podporna doba 16 tednov ni maksimalna, ker se lahko začne dajati podpirancu po izčrpanju redne podpore takoj izredno podporo, ki lahko traja maksimalno zopet 11 tednov. Potem pa je mogoča še trenutna podpora, ki more znašati tudi še maksimalno 6 tednov.

Do redne podpore imajo pravico redoma delavci, ki so bili zaposleni v enem letu najmanj 8 mesecev, v dveh letih najmanj 12 mesecev.

Od uživanja podpor bodo domala docela izključeni sezonski delavci, ki bodo pač imeli plačevati prispevke, ne bodo pa nikoli ničesar dobili. Po novi uredbi bo poedinec, ki je plačal Din 60 prispevka, lahko prejel Din 1500 in več podpore. Oni pa, ki je plačal skoro taisti prispevek, pa ni bil dovolj dolgo zaposlen, bo ostal praznih rok.

Zahteva delavstva mora biti: Uredba naj se ne uveljavi. Podporni sistem je treba poenostaviti, podpore pa pravičneje razdeliti.

More se dopuščati, da plačujejo tisti, katerih eksistenca ni ogrožena, za tiste, katerih eksistenca je ogrožena ali bolj ogrožena. Ne sme pa biti narobe.

V vsakem primeru pa bodo podpore nizke, ne višje od dosedajšnjih — pa naj bo reforma taka ali drugačna — ako se ne najde s povišanjem sredstev realna baza za povišanje dajatev, za kar mora kongres v prvi vrsti manifestirati.

Zaščita delavske mezde

Ali naj skušimo zaščititi delavsko mezdo izključno z akcijama strokovnih organizacij, tako, da bi stale strokovne organizacije podjetjem vedno same nasproti, ali pa naj kličejo pri tem organizacije na pomoč tudi politične oblasti (Inspekcijo delo, Rudarsko glavarstvo, bansko upravo in druge)?

Če se odločimo tudi za drugo možnost, ali je koristno, da dobe politične oblasti zakonito pooblaščenje, urejati pod gotovimi pogoji mezdna razmerja in do kam naj ta pooblaščenja segajo?

Po našem mnenju prihaja v poštev posredovanje oblasti kot dopolnilno sredstvo. Oblastno nadzorovanje mezdnih akcij strokovnih organizacij ne sme omejevat. Posredovanje oblasti se more nanašati le na določitev

minimalnih (najmanjših) mezd, pri čemur se morajo dopuščati navzgor odprte možnosti.

Dalekosežnejšo arbitražo (odločitev) odklanjamo, ker oblasti nimajo dovolj vpogleda v poedina gospodarstva in ker bi zahtevala predalesko sežna intervencija oblasti organizacijo gospodarstva pod odgovornostjo države, česar pa se ne moremo nadejati. Zato postoji opasnost, da bi pri določitvah mezd potom oblasti pridobili samo podjetniki.

Opasnosti državnega posredovanja v mezdnih vprašanjih so tako velike, da bo moral tudi kongres delavskih zbornic povdariti naše staro stališče: zaščita delavskih mezd je v močni svobodni strokovni organizaciji.

Preprečenje nesreč v rudnikih

Referent s. Arh ugotavlja, da so glavni vzroki številnih nesreč v rudnikih: Gonja za večjo storitvijo vsled nizkih mezd, priganjstvo s strani rudniških uprav, pomanjkanje teoretične in praktične izobrazbe, pomanjkljivost varnostnih naprav in pomanjkljivo oblastno nadzorstvo. Velik del krivde pa leži v tem, da je ministrstvo za šume in rude delodajalec in kontrolor obenem.

V desetih letih (od 1. januarja 1925 do konca leta 1934) je bilo v vseh rudnikih v državi ubitih 574 rudarjev, 3083 težko poškodovanih in 42.823 lažje poškodovanih. Za vse te nezgode in nesrečne slučaje pa so izplačale nezgodne blagajne 47 milijonov 756 tisoč 360 Din. Pri vsem tem pa še niso vzete v poštev številke nesrečnih slučajev v pretečenem letu.

Zahteve:

I. Za celo državo na se uzakoni čimprej enoten rudarski zakon, sloneč na najnovejših izkustvih sodobne tehnike in geologije ter na načelih moderne socialne politike.

II. S tem vzvezi naj se izdajo novi, enotni rudarsko-policijski pred-

pis, katerih namen naj bo predvsem ščititi zdravje in življenje rudarjev.

III. V novi rudarski zakon naj se vnesejo določbe o obvezni praktični in teoretični izobrazbi rudarjev z izprašano usposobljenostjo za kopača. Stroške zato naj nosijo podjetja in država, pouk pa naj vrše s tem od rudarske oblasti poverjeni inženirji.

IV. V novi rudarski zakon naj pridejo določbe o neodvisni kontroli nad vsemi rudniškimi napravami nad in pod zemljo. Ta kontrola, nad katero pa podjetje ne sme imeti nobenega vpliva, naj bi se delila v dva dela, v obratno in splošno. Prva bi obstojala na obratu iz 2 do 5 najizkušenejših rudarjev-kopačev, katere je predhodno rudarska oblast preizkusila in potrdila. Splošna kontrola pa iz po enega autoriziranega rudarskega inženerja, enega predstavnika rudarske oblasti in enega zastopnika delavstva, katerega je delavstvo neodvisno po svojem prostem prevdaru predlagalo potom pristojne Delavske zbornice. Delokrog splošne kontrole naj bi se raztezal na ves teritorij rudarskega glavarstva.

Sanacija rudarskega pokojninskega zavarovanja

1. junija 1935 je bil ustanovljen Osrednji fond za sanacijo Glavnih bratovskih skladnic.

V Osrednji fond naj bi prispevale vse bratovske skladnice 10 odst. svojih prispevkov. Poleg tega bi se stekala v ta fond trošarina po Donavi uvoženega premoga, ki se ne troši za državne urade ali železno industrijo. Za to pa je bila ukinjena posebna trošarina na v Sloveniji producirani premog (5 Din od tone), ki se je stekala v Pokrajinski pokojninski fond za rudarje.

Proti tej sanaciji so stavile Delavske zbornice v sporazumu z strokovnimi organizacijami rudarjev predlog, da se uvede 2% trošarina na vso premožno in rudninsko proizvodnjo. Predlog je propadel, posledice sanacije so se pa pokazale kaj kmalu:

Pred sanacijo je Glavna bratovska skladnica v Ljubljani imela 16 mi-

lijonov dinarjev dohodkov (prispevki pokojninske blagajne 12.4 milijone in trošarina Din 5 od tone 3.6 milijonov Din), po sanaciji pa dobiva skladnica na prispevkih pokojninskega zavarovanja 12.4 milj. Din in iz Centralnega fonda 1.1 milj. Din, torej 2.5 milijonov dinarjev manj kot pred sanacijo.

Ako bi se uvedla 2% trošarina na vso premožno in rudninsko proizvodnjo po predlogu Delavskih zbornic, bi to znašalo 23 milijonov dinarjev letno.

Glavna bratovska skladnica je imela vsled »sanacije« v zadnjih sedmih mesecih l. 1935 že 2.5 milijona dinarjev primanjkljaja. Za l. 1936 računa s primanjkljajem 5.5 milijonov dinarjev.

Delavske zbornice vztrajajo pri predlogu uvedbe 2% trošarine na premog in rude.

Tekstilna industrija in njeni roboti

Koncem leta 1935 je bilo v Dravski banovini 12.727 tekstilnih delavcev in delavk. Od teh je bilo 4404 (37%) moških in 8323 (63%) žensk. Tekstilna industrija v Dravski banovini je bila pretežno industrija predelovanja bombaža in le vzporedno in v neznatnem obsegu industrija predelovanja volne.

Vseh podjetij tekstilne stroke je bilo koncem leta 1935 na področju

banovine 225. Od teh pa je 177 manjših obratov s skoro obrtnim značajem, le 48 obratov je večjih. V teh poslednjih pa je zaposlenih 11.434 delavcev ali 90% celotnega števila delavstva. Predilnice, tkalnice in barvarne so vseskozi obrati večjega obsega. Obrati, ki se bavijo s pletenjem (trikotaza), so le do polovice večji obrati, do polovice pa so ti obrati skoro obrtnega značaja.

V tkalnicah je zaposlenih nad 8300 ali 65% vseh tekstilnih delavcev. V predilnicah ali predilnih oddelkih tkalnic je zaposlenih s pomožnimi močmi, ki spadajo k predilnicam, okroglo 1800 delavcev ali 15% celotnega staleža tekstilnega delavstva.

Ostalih 20% ali 2500 delavcev odpade na pletenine (trikotažo), izdelovanje preprog, trakov, čipk. V tej poslednji panogi je zaposlena, kot že omenjeno, polovica delavcev v manjših obratih.

V mariborskem okrožju je 1092 tekstilnih delavcev, v okrožju Kranj-Tržič 4367 delavcev. Skupno odpade na ti dve središči skoro 70% vseh tekstilnih delavcev v banovini.

Mezde

Najmanjša mezda za samca bi po najskromnejšem indeksu življenjskih potrebščin ne smela znašati manj kot Din 3.02 na uro, za delavca z družino (2 otroka) ne manj kot Din 7.09.

V resnici pa zasluži 1264 delavcev in 3600 delavk v tekstilnih tovarnah pod Din 3; 3561 delavcev in 4696 delavk nad Din 3 na uro.

Po zavarovalni statistiki znaša povprečna urna mezda tekstilca Din 4.06, povprečna urna mezda tekstil-

ne delavke pa Din 3.06. S povprečno urno mezdo Din 3 je plačevalo 10 obratov s 1070 delavci. V neki tovarni trikotaže (120 delavk) znaša povprečna zavarovana mezda celo samo Din 0.85.

Kolektivnih pogodb ni, v predilni industriji obstoja kolektivna pogodba v enem samem obratu.

Kaj je potrebno ukreniti?

Ugotoviti normalno storitev delavca povprečne sposobnosti za vse stroje in vrste dela, v katerih se dela na akord.

Pri normalni akordni storitvi mora zaslužek znašati najmanj Din 3.15 na uro.

Pod minimalno mezdo smejo biti plačane samo učne moči. Število učnih moči je treba določiti.

Podjetja, ki plačujejo podminimalne mezde je treba kaznovati z zvišanjem prispevkov za delavsko zavarovanje in s posebnim obdavčenjem v socialne svrhe.

V svrhu preprečenja nadurnega dela je treba določiti, da se v obratih, ki delajo nadure, temeljna mezda, od katere se računa 50% pribitek ne sme znižati pod nižino minimalne mezde.

Za delovne bataljone ali proti njim?

»Jutro« in »Slovenski Narod« sta glasili JNS ali po novem »pohorcev«.

Pohorci in »Jutro« se ogrevajo za delovne bataljone. V »Slovenskem Narodu« smo pa čitali, da je snovanje delovnih bataljonov neumnost.

Ker sta to dve čisto različni mne-

nji, nastane vprašanje, ali so se zmotili, ali izpremenili svoje mnenje ali pa hočejo z enim obeh mnenj varati čitatelje?

In če lista nista glasili nikogar, sta vsaj last ideološko istih ljudi.

V »Slovincu« tudi večkrat čitamo podobno zameno vlog.

Rjavi fašizem zadal

poslednji udarec lužiškimi Srbom

Čim so v Nemčiji zavladali fašisti, so takoj prepovedali izdajanje časopisa lužiškimi Srbom v njihovem jeziku.

Sedaj je izšel nov ukaz, da se morajo vsa društva lužiških Srbov izenačiti in priključiti narodno-socialističnemu pokretu ter takozvani Hitlerjevi mladini. Domovina se mora

imenovati odslej »Wendisch sprechende Deutschen«. Lužiški Srbi smejo gojiti le še takozvane običaje »Wendov«. S tem ukrepom nemškega fašizma je bil zadan lužiškimi Srbom poslednji udarec. Kaj porečejo k temu naši »hitlerfreundliche« (Hitlerju prijazni), ki se navdušujejo za fašistično kulturo in civilizacijo?

Priprava ofenziv v Afriki

Operacije na severnem in južnem bojišču so na obeh straneh v zastoju. Verjetno pa je, da pride še pred deževno dobo do večjih bojov.

Društvo narodov je v svojih oborih odgodilo sklepanje o razširitvi sankcij. Angleški zunanji minister Eden je izjavil, da sklepanje o sankcijah ni ustavljeno, ampak le odgodo. Angleški diplomat je hotel s tem povedati, da se mora Italija sporazumeti z Anglijo glede Sredozemskega morja, sicer pride do strožjih represalij.

Ugledu Društva narodov ta taktika oklevanja silno škoduje, ker se

opaža, da niso merodajna za ravnanje pravila Društva narodov, ampak imperialistični interesi posameznih faktorjev.

Stališče mednarodno organiziranega delavstva v tem vprašanju je, da z nasilniki proti mednarodnim dogovorom še prav posebno, ni nobenega kompromisa, marveč le dosledna mednarodna izvajanje kršitelja miru. Če Mussolinijev napad ne bo odločno zavržen, bomo imeli malo upanja, da bi se v bližnji bodočnosti mogli izogniti napadu Hitlerjeve Nemčije ali militaristične Japonske.

Franc Pliberšek:

Pustošenje rudarske krize v Sloveniji

(Konec.)

Kakšne so rudarsko-delavske prilike v Sloveniji pa sledi iz naslednjega:

Po svetovni vojni, v letih 1921-22 je bilo v Sloveniji zaposlenih 13.500 rudarjev. V velenjskem rudniku je bilo zaposlenih 860 rudarjev. Še l. 1925. je bilo pri T. P. D. zaposlenih 9806 delavcev. Danes imamo v Sloveniji zaposlenih okoli 7000 rudarjev v številni cinkarniško delavstvo v Celju in svinčeni rudnik v Mežici. 60% teh rudarjev je samo delno zaposlenih v poletnih mesecih z 12 do 13 štihi na mesec. 10% je zaposlenih od časa do časa v manjših rudnikih, 20% je zaposlenih v rudnikih, ki uvajajo metode kot so v rudnikih v južnih delih države. Ne plačujejo mezde, temeljna plača dosega dnino kmečkega delavstva, dolgujejo zavarovanju i. t. d. Samo 10% rudarjev je v Sloveniji, ki jim je kriza prizanesla.

V Trbovljah je bilo svoječasno zaposlenih 4450 rudarjev. V lanskem letu jih je bilo samo še 2600. A še ti so leto za letom slabše zaposleni. Brezposelnih je v Trbovljah okrog 1000, v številni vračajoče se rudarje iz inozemstva.

V Velenju je bilo zaposlenih kakor zgoraj navedeno 860 rudarjev, danes jih je zaposlenih 260. Vsi doraščajoči rudarski sinovi in hčere so brezposelni.

V Zagorju je bilo svoječasno zaposlenih čez 2000 rudarjev. Danes jih je 650. Rudarski sinovi so vsi brezposelni in povečujejo kader brezposelnih, ki so bili svoječasno reducirani.

V Hrastniku je bilo zaposlenih 1800 rudarjev. Danes jih dela komaj 600. A še ti občutno praznujejo.

V Kočevju je bilo svoječasno zaposlenih 1400 rudarjev, danes jih dela komaj 85, a še ti samo po 2 do 3 delavnike v tednu.

V Rajhenburgu je bilo zaposlenih 1110 rudarjev, danes jih dela samo 172 (pa še ti mnogo praznujejo).

Tukaj ne navajamo drugih rudnikov, ki za naše razmotrivanje ne pridejo toliko v poštev.

Pomisliti pa moramo, da morajo ti rudarji preživljati s svojim okrnjenim zaslužkom do 3500 žen in nad 16.000 otrok.

Pred desetimi leti, torej leta 1925. je prejele rudarsko delavstvo na zaslužku 185 milijonov dinarjev. V letu 1929 pa je vzlic velikanski produkciji in hudi zimi znašal skupni zaslužek rudarjev v Sloveniji samo 168.6 milijonov dinarjev.

V letu 1934 je pa znašal komaj 68 milijonov dinarjev ali skoraj samo eno tretjino tega kolikor v l. 1925.

Vrhu tega imamo še v Sloveniji okoli 3900 rudarskih upokojencev, nezgodnih rentnikov, vdov in sirot, za katere morajo delno rudarji plačevati razmeroma visoke prispevke in ki so istotako ogroženi vsled propadanja rudarske industrije v Sloveniji.

Res je, da je racionalizacija marsikaterega rudarja vrgla na cesto. A tudi v tem pogledu bi se mogel najti izhod, če bi v produkciji, pri zaposlenju in prodaji ne bilo merodajno samo vprašanje dobička.

Kam so šle reducirane mase rudarskega delavstva v Sloveniji, pa lahko povedo socialno-politični uradi občin, ubožnice in hiralnice in tudi na cestah srečujemo veliko število brezposelnega rudarskega delavstva, ki se preživlja z beračenjem.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Plesni večer Katje Delakove. Sodelovali so: Fritz Berger, Susi Weber in skupina Katje Delakove. Program tega večera je bil izredno pester in zanimiv. Tehnično izvajanje je kazalo odlično višino sodobne plesne plastike, kompozicije so izražale pester in originalne zamisli, mnogo oduševljenosti ter ritmično in estetsko dognanost. Plesalka Susi Weberjeva nam je pokazala finese svoje gracioznosti zlasti v »Pojočem gongu«. Fritz Berger se je odlikoval v elegantnem in lahkotnem izvajanju zlasti v poskokih je bil čudovit. Izrazno najmočnejša je bila Katja Delakova. Njena plesna tehnika ji je sredstvo za najrazličnejša življenjska občutja, ki v njih zaživi v neodoljivo močjo. Najmočnejša je v stvaritvah epske vsebine in v groteskah. Njena mimika je nepozabna. Skupina njenih učenk ima zmisel za plesno umetnost in že precej veliko tehniko. Na klavirju je zelo dobro spremljal Mirko Trost in je za svojo solotno željo zasluženo priznanje. Prireditelj je navdušila občinstvo.

Listnica uredništva

Velenje: Dopis o občinski zadevi bomo priobčili v prihodnji številki.

Socialistična internacionala za poostrotev sankcij

Prepoved petroleja, premoža, železa in jekla

Predsedstvo Socialistične delavske internacionale in Mednarodne strokovne zveze je sprejelo na seji v Parizu resolucijo proti vojni v Abesiniji. Resolucija z zadovoljstvom ugotavlja, da svetovno javno mnenje nastopa bolj in bolj odločno za izvajanje sankcij in za organizacijo kolektivne varnosti.

Obe internacionali pozivljata vse svoje sekcije, da podvoje pozornost in odločnost ter podpro voljo naro-

dov za obnovitev in utrditev miru, kljub vsem prevratnim manevrom številnih sumljivih elementov.

Resolucija zahteva, da Društvo narodov izvede sankcije proti napadalki in popolnem obsegu. Dalje pozivlje resolucija države, ki izvajajo sankcije, da te raztegnejo na petrolej, premož, železo in jeklo.

Resolucija opozarja tudi na nevarnosti, ki prete od strani Hitlerjeve Nemčije in militaristične Japonske.

Laval podal demisijo

Novo francosko vlado sestavlja Sarraut

Laval je podal demisijo, ker je bil njegov položaj nevzdržen.

Herriot je izjavil novinarjem, da ne želi prevzeti predsedstva vlade, pač pa zunanje ministrstvo. S sestavo nove vlade je bil poverjen Sarraut.

Leon Blum in kriza francoske vlade

Leva vlada v Franciji je ob sedanjih zbormici nemočjoča. Potreba je izvesti čimprej volitve. S. Leon Blum pravi v »Populaire«, da so socialisti pripravljeni sodelovati v bodoči levi ljudski vladi. Potrebno je to zaradi tega, da se razpuste fašistične zveze,

ki kljub sklepu še niso razpuščene in pa da se v Franciji zlomi finančniški odpor. Finančniki bi razumljivo povzročili paniko, toda v tem primeru bi bilo takoj razpisati volitve in volilec pojasniti namen akcije in škodljivo politiko finančnikov.

Kralj Jurij V. umrl

Naslednik Edvard VIII.

Dne 21. t. m. ponoči je umrl angleški kralj Jurij V. Rojen je bil Jurij 3. junija 1865, kralj je postal po smrti očeta Edvarda VII. dne 6. maja 1910, njegov naslednik je princ waleški Edvard VIII., ki je bil takoj po smrti očeta razglašen za kralja velikega angleškega imperija. Kralj je bival v Sandringhamu, kjer je umrl. Truplo kralja prepeljejo v London, kjer se bo vršil ceremonielni pogreb.

Kralj Jurij je bil vladar največje imperije, ki zna čuvati že stoletja svoj politični prestiž. Razumljivo je, da je smrt kralja važen dogodek za ves politični svet, čeprav je angleški

kralj le prvi predstavnik angleškega imperija, dočim vodijo politiko finančniki in diplomati. Vsekakor pa je bil kralj priljubljena osebnost, ker je poznal takt, spoštoval ustavo in demokracijo.

Za njegove vlade sam tudi angleški delavski stranki, ki se je hotela gibati v okviru ustave, ko je bila dvakrat na vladi, ni delal nikakršnih neprilic. V tem oziru zasluži osebnost kralja Jurija priznanje mednarodne javnosti.

Verjetno uživa tudi novi kralj v Angliji enako popularnost.

Program ameriških kapitalistov

„Proč z zaščito delavskih in drugih delovnih slojev“

Amerikanska liga svobode, katere člani so mnogi političarji in poslovni ljudje, veliki sovražniki New Deala (Rooseveltove politike), je izdelala program, ki ga predloži kongresu (parlamentu). V tem programu zahtevajo, da se država neha vmešavati v gospodarstvo, da opusti nekoristna javna dela, da zniža podpore nezaposlenim, da se revidirajo izdani fiskalni in novi socialni zakoni, da se urav-

noteži proračun in sanira valuta. Končno zahteva liga svobode, da se vrne ustavnost in omeje prerogative vlade.

Mongolija samostojna država

Mongolija, del Kitajske, se je proglašila za samostojno državo na pobudo Japonske, s katero se bo nahajala v enakem razmerju kakor Mandžurija.

Doma in po svetu

V krapinski tovarni Ban in drug je 76 delavcev stopilo v stavko, ker podjetnik ni hotel priznati kolektivne pogodbe. Posredoval je srezki načelnik, vendar brez uspeha. Delavci zahtevajo povišanje mezde 75 para na uro. Dosedanja povprečna mezda v tej tovarni znaša 9 dinarjev dnevno. Zanimivo je v tem slučaju to, da so ti delavci včlanjeni v hrvaški delavski zvezi, ki je del Mačkovega pokreta in da je tudi podjetnik mačkovec. In vendar je prišlo do spora, čeprav dr. Maček naglašja, da morajo delavci in podjetniki živeti v lepi harmoniji in da bodo delodajalci že sami upoštevali potrebe delavcev. Slično, kakor naši klerikalni frontarji.

Voditelji stavke aretirani. V Šibeniku je sto delavcev, zaposlenih pri gradnji gimnazije, stopilo v stavko. Zahtevali so od stavbenika Ivana Tesiča, da jim zviša mezde, ki znašajo pri 9 urnem delavniku 12 do največ 18 dinarjev. Ostalih 129 delavcev je še dalje delalo. Ker so vodje stavke tudi nje pozivali, da se pridružijo stavkujočim, jih je na zahtevo podjetnika oblast aretirala.

Dr. Marušič častni občan v Lescu. Bivši ban dr. Marušič je bil imenovan za častnega občana v Lescu, predvsem, ker je naklonil cerkvi 10 tisoč Din podpore kot ban. Podpore je dobil tudi mladinski dom.

Preveč čitajo in preslab spomin imajo gospodje pri »Jutru«, sicer bi ne mogli naprtiti tega, kar piše krščansko-socialno glasilo — naši »Delavski Politiki«.

Proces Staviskega v Franciji končan. V francoskem bančnem skandalu je bilo obsojenih devet oseb na 36 let ječe. Obtoženci so dobili po sedem, pet, dve in eno leto ječe. Žena Staviskega je oproščena.

Stavka rudarjev v Angliji, ki bi imela pričeti te dni, je bila odgoda zaradi smrti kralja.

Špansko glasilo socialistične stranke »El Socialista« zopet izhaja. List je bil ustavljen 1934 po oktoberski ustaji in je izšla zopet prva številka 18. decembra 1935. Predsednik vlade je obljubil, da dobe tudi drugi listi dovoljenje za izhajanje ter da dobe delavske organizacije svoje domove in ustanove zopet nazaj.

Rad pomanjkanja prostora je v današnji številki podlistek izostal.

„Slovenec“ pred 20. leti

21. januarja 1916:

Seja ljubljanskega občinskega sveta.

Ljubljana, 20. januarja.

Sejo vodi župan dr. Tavčar, ki vstane in izjavi:

Slava naši armadi.

Odkar smo zadnjič zborovali, je premagala naša hrabra armada popolnoma enega sovražnika. Pozdravljamo to zmago kot dobro znamenje bodočnosti. Izpolnimo svojo dolžnost, da izrazimo občudovanje vojskovodjem in hrabri naši armadi. Bog živi Avstrijo! (Navdušeni živio-klici Avstriji.)

O generalu Sarkotiču

je poročal »Slovenec« 21. jan. 1916:

Stefan pl. Sarkotič je tisti vojskovodja, ki je vodil vse operacije naše vojske proti Lovčenu in ki je to velikansko nalogo rešil popolnoma in z največjim uspehom. Ta izvrstni in umni vojskovodja je z načelnikom generalnega štaba, podpolkovnikom Minichom, celo akcijo temeljito pripravil.

Naša op.: Stefan pl. Sarkotič je danes znan kot vodja vseh zarot proti Jugoslaviji. 22. januarja 1916:

Navzdol.

Bitka na besarabski meji in skrajnem pasu vzhodne Galicije divja dalje, kljub temu, da že traja 30 dni in je stala rusko vojsko neizmernih žrtev... Znova naskakuje množice ruske južne armade po kratkem odhodu železni zid naše fronte. Izgubljen trud!...

Da, tudi na vzhodu imamo sedaj nezavzet železen zid, ob katerem se mora brezpogojno razbiti vsak ruski naval. Tako gre vojaška moč vseh naših sovražnikov neizprosno navzdol, dočim se naša moč neprestano pomlaja in krepi... Kaj vendar še upajo naši nasprotniki, na kaj se zanašajo, kakšen Deus ex machina naj jim pomaga? Francozi in Angleži na zapadu in jugovzhodu in Rusi na severovzhodu so na lastnem mesu dodobra izkusili našo nepremagljivo.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Ljubljana išče posojilo v Beogradu. Ljubljanski župan dr. Adlešič je povedal beograjskim novinarjem, da išče posojilo pri državi hipotekarni banki za ljubljansko občino v znesku 30 do 40 milijonov dinarjev. Posojilo bi služilo večinoma povračilu občinskega posojila pri Mestni hranilnici ljubljanske.

Maribor

Zastrupljenje z bencolom — Delavec umrl na posledicah

V začetku januarja t. l. so prišli na zdravljenje v tukajšnje splošno bolnico štiri delavci iz krojaške delavnice Vinko Ignaca v Vetrinjski ulici, ki so oboleli na posledicah zastrupljenja z bencolom. En delavec je medtem na posledicah zastrupljenja umrl. V tej delavnici so izdelovali gumijaste plašče (bržčas za kakšno konfekcijsko firmo), pri čemer so uporabljali za topljenje gumi-mase namesto bencina bencol, ki je človeškemu zdravju skrajno škodljiv. Prostori, v katerih se je delavnica nahajala, gotovo niso odgovarjali higijeničnim predpisom, zlasti ne predpisom za izvrševanje tako opasnega dela. S 1. januarjem je bila delavnica likvidirana, mojster pa je odšel iz Maribora. Ali je obrtni in sanitetni oblasti, zlasti pa

inspekciji dela

Kako je bilo z ekskurzijo malih harmonikarjev v Prago

Pod tem naslovom je prinesla »Delavska politika« z dne 15. januarja št. 5 na 3. strani v drugi in tretji koloni članek, v katerem navaja med drugim tudi sledeče:

»Boli kot vse pa zanima javnost finančni rezultat ekskurzije z ogromnimi obiski v Pragi, Brnu in Bratislavi. O vsem tem po povratku harmonikarjev nismo čitali niti besedice. Pri takšnih ekskurzijah ima javnost gotovo pravico zvedeti, kako in kaj, zlasti koliko je prišlo za lačne želodčke revnih malih harmonikarjev? Če harmonikarji ne bodo položili računa javnosti, bomo pa mi spregovorili o zadevi malo več in zlasti povedali, koliko so dobili v Čehoslovaki na roko denarja po koncertih. Gre za ogromne svote, da se bodo naši ljudje čudili. Zanimivo bo posebno, kdo se je vse peljal na koncerte v Prago.«

Z ozirom na to pisanje smo dolžni pojasniti vam sledeče:

Ni res, da smo zbirali denar za lačne želodčke malih harmonikarjev, res pa je, da smo bili od sedanjega predsednika Čehoslovake in Jugoslovanske konzulata pozvani, da priredimo turnejo po Čehoslovaki in zaradi tega nismo potrebovali od nikogar in nobene strani nikakega priporočila.

Sicer pa je res, da je med Jugoslov.-čehoslovško ligo in nami prišlo do malega nesoglasja, katero nesoglasje pa niso zakriville stranke, temveč govorice neorientiranih ljudi. Če vzamemo v obzir članek Vašega lista, naj bo to najboljši primer za posledice, ki jih napravijo neodgovorni elementi »prenašanjem neresničnih vesti«.

Finančni rezultat je popolnoma internata zadeva društva »Harmonija« in se do edaj še nikdar ni pozvalo nobeno društvo, da polaga po svoji turneji, oziroma prireditvi sproti javne obračune. Za javnost je važno,

Ljubljanski in okoliški kadilci so pokazali 1935 za Din 33.361.000. V Ljubljani je 430 prodajalcev tobaka, v okolici pa 320. Na prebivalca odpade Din 222.— na leto. V letu 1933 so pokazali, oziroma porabili ljubljanci in okoličani za Din 38.000.000 tobaka.

o tem kaj znano?

Zahtevamo, da se zadeva strogo preišče, krivci izsledijo in kaznujejo.

Ta žrtve pa naj bo poslednji opomin mero-dajnim činiteljem, ki naj že vendar uvidijo, kako nujno potrebno je

da se nemudoma ustanovi v Mariboru urad inspekcije dela

in s tem prepreči nadaljnje žrtve. Nekontrolirano izkoriščanje delovne sile je zahtevalo dragoceno človeško življenje. Ostali delavci pa so še vedno v opasnosti. To je preveč igravkanja z delavskim življenjem za mizerno plačlo!

da izve, da smo ponosno zastopali s sijajnim in nepopisljivim uspehom našo nacionalno državo, da smo v bratski Čehoslovaki želi superlativen uspeh z igranjem čehoslovških, slovenskih in hrvaških ter srbskih pesmi.

V Pragi smo imeli »v Lucerni« dvorani s 4200 sedeži 2 nabito polna koncerta. Nato so bili naši malčki pozvani v hotel »L' Akron«, kjer so odigrali pred najvišjimi predstavniki evropske diplomacije nekoliko pesmic. Dvakrat je bil prirejen koncert za radio postajo v Pragi. Igrali so tudi siromašni deci in onemoglim starčkom v Masarykovih domovih brezplačno. V Brnu smo imeli dva in v Bratislavi dva istotako sijajna uspešna koncerta.

Kar se tiče obračuna je kratak in jase! Odgovorni faktorji ki so vodili aranžma in blagajne, so nam povrnila efektivne potne stroške in nam dali na račun drugih izdatkov Din 10.000. Mislimo, če se upošteva obseg tega ogromnega dela, ki je rodilo sijajen uspeh in pri katerem je bilo potrebno natančno paziti na zdravje in razpoloženje tridesetih otrok, da vsota Din 10.000 ne more biti tako velika in »ogromna«, da bi se mogli ljudje nad njo čuditi. Kar se pa tiče spremstva, izjavljamo, da so se turneje udeležili starši kot spremljevalci in naše stalno vodstvo, ki je bilo potrebno za dobrobit otrok in uspeh prireditve.

Ker nam je zadnji odstavek Vašega članka v »Delavski politiki« povsem nerazumljiv, Vas v skladu tega naprošamo, da bi nam istega členjenj uredništvo na katerikoli način pojasnilo. — »Harmonija« Maribor, I. zbor malih harmonikarjev, Maribor. Predsednica Zora Ravnik. Tajnik (podpis nečitljiv).

(Na gornji poziv sporočamo, da bomo odgovorili v eni izmed prihodnjih števil našega lista. Op. ur.)

Zaupniški tečaj. V soboto, dne 25. t. m. predavata g. Cibic o pravopisu in s. Teply o taktiki delavskega gibanja. Udeležba za vse tečajnike obvezna.

Turistično društvo »Prijatelj Prirode«, podružnica v Mariboru, vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 27. t. m. v društvenem lokalu, Ruška cesta 7 (dvorišče) z začetkom ob 20. uri. — Dnevni red: prečitavanje lanskega zapisnika; poročila funkcionarjev in podelitev razrešnice; smernice za bodoče delo; volitev novega odbora in raznoterosti. — Odbor.

Umrla je v sredo zvečer g. Antonija Sabati, žena nadučitelja g. Josipa Sabati-ja z Zg. Polskave in mati žene s. dr. Reimana, Angele Reisman. Pogreb pokojne bo v soboto ob 10. uri dopoldne na Zg. Poljskavi. Preostali naše iskreno sožalje!

Preminuli so pretekli teden v Mariboru: Kumarek Josip, ključavničar, 61 let star. Ambrožič Miroslav, trgovec, 46 let. Hvalec Oton, sodarski mojster, 51 let. Mlinarič Ciril, pomožni delavec, 17 let. Potočnik Josip, sin invalida, 7 let. Dr. Paltau Friderik Maria, odvetnik, 70 let. Šič Marija, žena železnarja 49 let. Bauman Ana, zasebnica, 87 let. Lipko Tereza, zasebnica, 82 let. Duhek Franc, medicinar, 53 let. Lubša Josip, trgovec, 50 let.

Pevski odsek pekovskih pomočnikov v Mariboru bo priredil v soboto, dne 1. februarja 1936 v Gambrinovi dvorani svojo tradicionalno predpustno veselico. Na programu je: Zborovo petje z izbranimi pesmimi, humoristični nastopi in ples. Sodeluje tamburaški odsek pekov. Vstopnina Din 5.—, Prijatelji neprisliljene zabave vljudno vabljeni.

Štore

Delavsko pevsko društvo »Bodočnost« je priredilo v zadnjem času že dve veseligradi. Sedaj bi želeli, da priredi naš delavski oder tudi kakšno dramo vzgojnega značaja, kar bo za naše delavstvo, ki ga je vendar okrog 500, velike koristi. Priznati moramo, da sta bili igri precej dobro naštudirani. Med diletanti so dobre moči, ki so nam porok, da bi se lahko tudi težje stvari z uspehom naštudirale. Zato, na delo, člani »Bo-

dočnosti« in pokažite nam v najkrajšem času kako socialno dramo. Zavedajte se, da ste vi prvi poklicani širiti kulturo med delavci in delovnim ljudstvom sploh. Pokažite mu pot, po kateri mora hoditi, da si bo ustvaril boljšo bodočnost. — Tudi pevski zbor se je na Silvestrovo prav dobro izkazal. Med pesmimi sta želi zlasti delavski pesmi »Zdravi hrabri bojovníki« in »Vzbujenje duhov« obilo aplavza. Le tako naprej! Bodite pionirji delavskega pokreta. — Družnost!

Celje

Odpiralni in zapiralni čas za trgovine v bivši celjski okolici je vsled združitve z mestno občino končno vendarle urejen, da veljajo isti predpisi, kakor za mesto, kar je edino prav in dobro. Po sedanjih predpisih se trgovine odpirajo jutraj od 7.30 do 12.30 in popoldne od 14. do 18. ure. S tem dejstvom je končno zaključena ena najgorčnejših borb privatnih nameščencev. Vsi, ki poznajo zgodovino tega vprašanja zadnjih desetih let, se bodo pri tej priliki spomnili, s kako odločnostjo in nepopustljivostjo so celjski privatni nameščenci vodili akcijo za sedanjí delovni čas in nedeljski počitek. Njihovi vztrajni borbi se je zahvaliti, da je v mestu Celju že nekaj let ta stvar povoljno urejena. Priznati je treba, da je tudi mnogo trgovcev uvidevalo potrebo tako urejenega delovnega časa in nedeljskega počitka. Situacijo so kvarili le neki okoliški trgovci, ki so prav z naslado držali odprte trgovine daleč preko časa, ki je bil odmerjen v mestu in uganjali s tem eno najumazanejših konkurenc. Z združitvijo obeh občin je pa odredil sedaj gremij trgovcev enotni odpiralni in zapiralni čas in je s te strani stvar urejena. Seveda je nekatere okoliškim trgovcem silno žal »lepih časov« in poskušajo rovariti na ta način, da se izgovarjajo na okoliško delavstvo, češ, da zahteva, naj bodo trgovine dalje časa odprte. Dogodilo se je celo nekaj slučajev, da so poskušali nekateri streči strankam za navidezno zaprtimi vrati. Mi, ki smo izrazito delavski list, odločno izjavljamo, da ni nobenega organiziranega delavca v bivši celjski okolici (neorganiziranih je pa itak bore malo), ki bi želel, da se trgovskemu oseboju zopet podaljša delovni čas. Nasprotno! Informirani smo, da je Krajevni meststrokovni odbor že sklenil pozvati strokovno organizirane delavce, naj v takih trgovinah, ki rujejo proti sedanjemu zapiralnemu času, ali ki so pripravljene streči strankam za potegnenimi roloji, sploh ne nabavljajo življenjskih potrebščin. Za take bolezní bo to zdravilo menda še najboljše in se mu zato na celi črti pridružujemo!

Zagorje ob Savi

Neznačaji in njihova vloga pri občinskih volitvah. O nedeljskih volitvah v občino bomo morali najbrž še večkrat kaj napisati. Ne morda radi samoobrambe, temveč radi tega, da se razkrije in razčisti vse, kar je v interesu našega delavskega gibanja. Ne bomo se več bavili z agitacijo nasprotnikov, ker že »Slovenec« sam priznava, kako je neki krščanski ravnatelj, ki najslabši plačuje, svoje rudarje korporativno poganal na volišče glasovat za listo JRZ. Niti ne vprašujemo Trboveljsko promogokopno družbo, zakaj se je pri teh volitvah po svojih gornih tako izpostavila za listo JRZ, ker vemo, da sta klerikalizem in kapitalizem eno in isto. Danes hočemo spregovoriti o tistih neznajčajnih, ki so šli volit svoje nasprotnike.

Zalostno je predvsem za vse tiste upokojence, ki so pri teh volitvah glasovali proti tistemu delavskemu gibanju, katero je vodilo največjo borbo za njihove pokojnine in jo še vodi. Težje stališče so imeli brezposelni. Čeprav notranje drugačnega prepričanja, jih je premamila obljuba, da bodo dobili delo. Le peščica jeklenih značajev je izdržala. Najbolj pa zamerimo tistim neznajčajem, ki so se še pred kratkim trkali na svojo revolucionarno prsa, a so sedaj, ko so okusili klerikalno žganje in v volilnem lokalu videli obratovodjo TPD ter kaplana, »okoli padli«. Zdaj vidimo, kje so v Zagorju tisti strašni komunisti, o katerih je vedel »Slovenec« pred volitvami toliko pisati. Naj gospodje okoli liste JRZ kar pogledajo v seznam glasovalcev, pa bodo videli.

Najneznajčajnejše je bilo obnašanje krščanskih socialcev. Pri vsaki obravnavi s TPD se lepo mirno poleg in tudi vsak sporazum sopodpišejo. S tem nosijo soodgovornost. Ko so v tem volilnem boju klerikalni agitatorji najhujši napadali s. J. Arha, češ, da je pri laski gladovni stavki rudarje zapeljal in prodal, niso imeli ti krščanski pravičnejši poguma to pobijati, temveč so to obrekovanje še prav pridno širili med rudarji. To so krščanski neznajčaji.

Ko prihajamo k zaključku današnjih ugotovitev, je treba povedati še to-le: Pri zadnjih občinskih volitvah so tudi nacionalisti zelo terorizirali ljudi. Todi TPD se po svojih predstavnikih ni toliko vmešavala kot sedaj. Nacionalisti so v glavnem slabificirali svojo zmago pri štetju glasov. Pri sedanjih volitvah pa je bil gospodarskih pritisk na volilce in pa osebno blatenje nasprotnika s strani klero-radikalov najmanj za polovico jačji od zadnjih.

Zagorje se je v nedeljo vtapljalo v alkohol in neznajčajnost.

Delavsko glazbeno in pevsko društvo »Zarja« bo priredilo v nedeljo, dne 26. januarja t. l. v Zadržni dvorani na Lokah ob 6. uri zvečer družbo v treh dejanjih »Krišpin in Fridolin«. Vse, ki hočejo par ur razvedrila in smeha, vabimo. Družnost!

Monopolsko delavstvo naj živi od obljub

Kadar mu znižajo mezdo, pravijo, da spada v kategorijo državnih uslužbencev, kadar bi moralo dobiti izboljšanje plač, je delavstvo privatnega značaja.

Monopolsko delavstvo je danes, kakor vsi delovni sloji, zelo prizadeto radi gospodarske krize.

Redukcija plač državnih uslužbencev je zadela tudi monopolsko delavstvo, kar dovolj jasno pove in pokaže, da je tudi monopolsko delavstvo prišteto med državne uslužbence. Redukcija plač se vrši točno po uredbi, kot za ostale državne uslužbence. Če pa je kakšna uredba, ki se tiče državnih uslužbencev, ki prinaša to ali ono izboljšanje, tedaj pa je monopolsko delavstvo vedno izvzeto in pravijo nam: »Vi niste državni uslužbenci!« Ko je bila Ljubljana pomaknjena v prvi državni razred, bi moralo monopolsko delavstvo nekaj dobiti, pa se je reklo, da monopolsko delavstvo ne pride v poštev, ker da smo privatni uslužbenci.

Monopolsko delavstvo čaka na pravilnik o plačah in penziji že leta in leta. Obljubljamo nam ga pri vsaki priliki. Potrkali smo že pri vseh odločitvah mestnih, a povsod dobimo le obljube.

Zanimivo je, da se nam je pri vsaki taki intervenciji (pri vplivnih osebah) reklo: »Bi že, pa ni...« treba, da volite naše ljudi, da bodo imeli v vladi besedo. Čudno pa je, da so za poslabšanje mezd in plač pa vedno našli ljudi, ki so glasovali za ta poslabšanja. Le kadar gre za izboljšanje »ni nikoli tistih naših« ljudi. V teku 4. let so nam bile znižane mezde za 15 odst. ...

Javnost, ki je s tem prizadeta: trgovci, obrtniki, vrtnarji, kmetje i. t. d., če se ne oglase za nas, bodo to tudi občutili. Monopolski delavec ali delavka zasluži povprečno Din 700 mesečno, ne glede na starost. Plače so tako razdeljene, da tem manj zaslužiš, čim dalj časa si v službi.

Razni časopisi pišejo, da se položaj monopolskega delavstva zboljšuje, da se delajo ti in ti pravilniki i. t. d. V resnici pa so to same obljube. Če pa pride do znižanja plač, pa časopisi, ki toliko poročajo o izboljšanju mezd, zamolči javnosti to, kar se je v resnici zgodilo.

Naj navedem samo zadnji slučaj znižanja plač. Listi so pisali, da bodo pri znižanju plač tisti delavci z večjimi družinami manj prizadeti od samcev. Pri monopolskem delavstvu je bilo ravno nasprotno. Vsakemu delavcu, ki ima 2 ali 3 družinske člane, se odteguje 4 odst. od plače; samcem pa nič, ker plača ne presega življenjskega minimuma.

Kričijo po časopisih proti takozvani »beli kuži« Delo pa se ne plača, da bi bili naši otroci vsaj nekoliko preskrbljeni. Zakaj ne izide noben odlok, ki bi, oslanjajoč se na princip boja proti »beli kuži« in pomen naraščajoč za bodočnost naroda, disktriral, da mora biti tudi vsak otrok sit in preskrbljen.

Monopolec.

Kranj

Vse za delavskega otroka. Prejeli smo: Cenjeni urednik! Blagovolite priobčiti par besed kot odgovor na članek, ki ga delavstvu servira novo glasilo »Delavska fronta« pod rubriko »Vse za delavskega otroka«. To so obljube, da je človek kar ginjen. Gospodje okrog »Delavske fronte« si za storjene dobrote že lahko delijo priznanja. Kaj pravite, kdo izmed njih bo največ krokodilovih solz pretočil za naše otroke? Pisec članka se gotovo ne zaveda, kaj je biti danes oče ali mati delavskega otroka. Morda se je sam celo odrekal očetovstvu in prisegel večno devilstvo. Tak človek potem misli, da smo delavske žene stroji, ki naj producira vsako leto po enega, če je pa božji blagoslov večji, pa tudi po dva otroka. Kdor v današnjih razmerah delavski ženi kaj takega priporoča, je vse drugo prej kakor pa socialni človek. Povedati bi moral pisec, kam naj damo otroke v oskrbo; kajti človek bi moral biti srčno otopel, da bi jih gledal doma lačne in strgane in našel nad tem svoje dopadanje. Koliko je danes delavskih otrok, ki samo obremenjujejo »socialne« akcije in polnijo protituberkulozne disperizerje. Tega je kriv današnji družabni red, katerega se pa pisec krčevito oklepa. Gospodje okrog »fronte« preskrbite nam dostojno eksistenco, saj ste blizu tistih ljudi, ki danes o naši usodi in usodi delavskih otrok odločajo. Poglejte samo, kako so otroci dobro situiranih staršev lepo razviti. Kakšna je razlika med temi otroci in otroci delavskih staršev! Kot krščanska žena verujem v Kristusov nauk; on je ljubil otroke vse drugače in delal za blagor ljudstva, kakor pa dela danes večina njegovih namestnikov, ki jim je usoda delavskih otrok samo na jeziku in papirju. Če tiste gospode reveži prosijo miloščine, dobe navadno odgovor, da so tu ali tam ljudje, ki so še bolj potrebni. Seveda od njih potem ne dobe ne prvi in ne drugi, razen kake malenkosti, ki pa so jo itak sami dobili od revežev. Ravno tako se v vseh meščanskih časopisih slika revščina po drugih krajih in to tam, kjer ima preprosto ljudstvo najmanj vpogleda. Glavni namen tega je seveda, da se zakrije revščina doma in da se na eni strani zanesemo med ljudstvo malodušnost, da ostane potrpežljivo in tem raje veruje tolažilnim

besedam, češ: »Zadovoljni bodimo, da je tako...« drugod je še slabše... Bog daj, da bi le še slabše ne bilo... Takih besed so gospodje kaj veseli, če jih slišijo med ljudstvom. Ali taki tolažbi ljudstvo vedno manj verjame in večina čita meščansko časopisje le še s posmehom. Če sedaj novo klerikalno trobilo vrši to naloge, je tem večje obsodbe vredno, ker si je izposodilo delavski naslov. Če bi vsi Kistusovi namestniki in klerikalni vocitelje oznanjali in uresničevali njegova načela o človeški družbi, bi bila usoda delavskih otrok rešena. Če hočemo rešiti delavskega otroka, napovemo boj gnilemu kapitalističnemu gospodarskemu redu. Tak boj je vodil Kristus, ko je izganjal trgovce in farizeje iz templja... Poglejmo si v oči in povemo odkrito, da drugače ne gre. Lepo oblikovanim besedam naj slede dejanja, ki bodo otrokom delavskih staršev utrla pot v človeško življenje. Delavska žena.

Jesenice

Kino Radio predvaja v soboto ob 8. uri zvečer, v nedeljo ob 3., 5. in 8. uri krasen sovjetski film »Vihar«. V glavnih vlogah Masalitinova in Carev. Med dodatki tudi glasbeni film »Glavni dobitek«. — V nedeljo ob pol 11. uri dop. matineja po znižanih cenah »Kaj žene ljubijo«. — Sledi: »Kralj džungle«.

Zabukovca

Naročnike našega lista, ki so z naročnino v zaostanku tem potom prosim, da poravnajo zaostanek še pred koncem t. m., ker jim bo v nasprotnem slučaju uprava pošiljanje lista ustavila. Vsak naročnik se naj zaveda, da se vzdržuje »Delavska Politika« izključno le z lastnimi sredstvi, t. j. z naročnino, zato ne odlašajte in jo poravnajte vsak mesec sproti. — Družnost! Poverjenik.

Šoštanj

Občni zbor »Cankarja«. V nedeljo, dne 19. januarja se je vršil 4. redni občni zbor »Delavskega pevskega društva« »Cankarja«. Sprejet je bil sklep, da bo društvo razširilo svoje delovanje na vse kulturne panoge. V odbor so bili izvoljeni sami agilni sodrugi. Obenem je dobil odbor pooblastilo, da pripravi vse potrebno glede spremembe statuta, o čemer pa bo potem sklepal izredni občni zbor.

Mezda ob izstavitvi »neplačanem dopustu po § 220 o. z.« (1155 o. d. z.)

Kedaj ima delavec pravico do mezde, čeprav ni delal?

b) Delavec ima pravico do mezde, če je izpolnil dolžnost, da je ali da je bil pripravljen delati.

Delavec mora s svoje strani izpolniti vse možnosti, da bi mogel izvršiti prevzeto delo. Svoje pripravljenosti izvršiti prevzeta dela ni treba izraziti ravno z besedami, ampak zadostuje, da je iz njegovega ravnanja jasno, da je pripravljen to delo izvršiti. Je torej potrebno, da pride na kraj, kjer se mora delo izvršiti in v času, ko se mora izvršiti; drugače bi mogel delodajalec proti njegovemu zahtevku na mezdo uveljavljati ugovore po §§ 918 do 920 o. d. z. (ugovori, da delavec ni vršil obveznosti iz službene pogodbe v času, ko bi jo moral vršiti ali tako, kot bi jo moral izpolnjevati), dalje ugovore na izpolnjevanja pogodbe po § 1052 o. d. z. Delavec, ki noče delati z neorganiziranim delavcem, nima pravice na odškodnino po § 1155 o. d. z. (pri nas 220 o. z.).

Treba je iskati novo delo.

Uslužbenec ima po § 1155 o. d. z. (pri nas § 220 o. z.) pravico do mezde, če je izpolnil dolžnost, da je iskal novo delo, to je sebi primerno novo službo, ne pa ravno enakovredno službo. Uslužbenec sicer zgubi pravico na mezdo samo tedaj, če je na-

menoma opustil iskati si drugo delo — dokaz, da je delavec namenoma zakrivil iskati si novo službo, mora doprinesiti delodajalec kot stranka, ki se hoče oprostiti gotove dolžnosti.

Kaj se sme odtegniti?

Uslužbenec si mora v slučaju zahtevka mezde po § 1155 o. d. z. (pri nas § 220 o. z.) pustiti odtegniti to, kar je zaslužil ali kar je namenoma opustil zaslužiti, ali kar si je prihranil v času, ko prevzete službe ni vršil. Mora si torej pustiti odšteti izdatke za vožnjo na delo ali iz dela, mezdo za delo drugod, ali ženska si mora dati odšteti to, kar si je prihranila s tem, da si je mogla sama oskrbeti gospodinjstvo.

Delodajalec ne more zahtevati, da bi vršil delavec prevzeto delo v drugem času, torej naknadno, ker je sam v zamudi (primerjaj §§ 311 in 419 o. d. z.). Uslužbenec je dolžan izvršiti samo to, kar more izvršiti še v dogovorjenem delovnem času.

Odrek pravic.

Koristi, ki gredo uslužbencu iz določb § 1155 o. d. z. in § 7 splošnega zakona (pri nas § 220 o. z.), se uslužbenec ne more veljavno odreči.

(Konec prihodnjič.)

ni zbor. Vabimo vse, zlasti mladino, da pristopi — in pomaga. Potem smemo upati, da bo »Cankar« postal res matica delavskega kulturnega gibanja v našem okolišu.

Volilna popevka — za 25. januar 1936

Nedolžna, nežna, bela,
ne bo o zmagi pela,
pač pa vsi z rdečo
borimo se za srečo!

Ponižni in tercialke
volile bodo belo,
a mi jo na dva dela
pretrgamo veselo.

Ne bo imela sreče,
kljub grožnjam in lažem;
volili bomo rdečo,
da bo pravica vsem.

Bratstvo in svoboda
rdeča lista nosi
za laštev noro modo
pa beli listič prosí.

Zato, tovariš, ravno rdeča
za pravice naše se boreča
bo šla v kuverto cela,
ker to je barva borbe — dela!
Jože Krajnc.

Guštanj

Rdeča lista je zmagala pri volitvah obratnih zaupnikov v jeklarni. Dne 19. januarja so se vršile v jeklarni volitve obratnih zaupnikov. Od 254 volilcev jih je volilo 191. Za listo SMRJ (svobodne kovinarske organizacije) je glasovalo 159 volilcev, za belo listo krščanskih socialcev 31, en glas pa je bil neveljaven. Količnik je znašal 31. Na podlagi tega je dobila lista SMRJ 5 mandator, krščanski socialci pa 1. Mi smo z izidom volitev prav zadovoljni, krščanski socialci bodo sedaj vsaj lahko pokazali svojo korajžjo, ker so doslej v svojem glasilu samo izza ogla streljali na nas. Ogromna večina delavstva pa je pokazala svojo zavednost s tem, da je volila listo svobodne strokovne organizacije. Znak časa je, da plave liste letos sploh ni več bilo. Revica ni preživela spremembe režima. Koliko smo jih pa že mil!

Studenti pri Mariboru

Kmetki ples. Kakor vsako leto, priredi I. Delavsko kolesarsko društvo, vplačilnica Studenti, kmetki ples, ki se bo vršil 1. februarja t. l. v gostilni Mraz v Studencih. Začetek ob 19. uri z obširnimi programom kakor: ples i. t. d. Vstopnine ni.

Tivar-obleke

Rabite obleko za delo?

Pri nas jo dobite za Din 140.—

Potrebna Vam je praznična obleka?

Pri nas jo dobite za Din 240.—

Seveda tudi brez kape ne morete biti!

Imamo veliko izbiro po ceni Din 12.—

Zima je! Potrebna je zimska suknja!

Zopet Vas mi najboljše postrežemo Din 320.—

Kratka suknja stane pa samo Din 140.—

Dežuje! Zopet smo mi, ki Vas najboljše poslužimo!

Naši nepremočljivi hubertusi po Din 320.—

Vaša soproga potrebuje nov plašč.

Naši plašči za dame so naš ponos!

Dobite ga že za Din 290.—

Posetite nas brezobvezno,

in naši bodete nekaj tudi za Vas!

Tivar-obleke

Potrjim srcem javljam, da mi je moja ljubljena soproga

Sabati Antonija

v sredo, dne 22. januarja t. l. zvečer v starosti 67. let umrla.

Pogreb pokojne se bo vršil v soboto, dne 25. januarja ob 10. uri.

Zg. Polskava, dne 23. januarja 1936.

Sabati Josip
nadučitelj v pokoji in sorodniki